

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันการติดต่อสื่อสารโดยผ่านทางช่องทางที่หลากหลาย และการเลือกใช้เครื่องมือที่แตกต่างถือเป็นปัจจัยหลักในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ไปยังผู้คนในสังคมให้ได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นวงกว้างมากขึ้น และต้องควบคู่ไปกับความรวดเร็วในการสื่อสารออกไปเพื่อ จะได้ไม่เกิดความเสียหายขึ้นซึ่งเป็นผลพวงมาจากข้อมูลที่ผิดพลาด หรือความล่าช้าจากการสื่อสาร และการสื่อสารที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากสาขาหนึ่งก็คือ การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือแม้กระทั่งรัฐวิสาหกิจ และเป็นที่ยืนยันว่าหน่วยงานดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์เป็นอันมาก เนื่องจากทุกองค์กรมีความต้องการที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม โครงการที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของตนให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานของตน ซึ่งจะทำให้เกิดการจดจำและความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานของตนกับประชาชนและหน่วยงานอื่น ๆ

การประชาสัมพันธ์ จัดว่าเป็นกลไกที่จะชักนำให้เกิดความสนใจ และจดจำข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงาน หรือองค์กรเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ออกไปโดยผ่านทางช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายในปัจจุบันเป็นตัวนำพาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนในพื้นที่วงกว้างมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ซึ่งทำให้ไม่ว่าประชาชนจะอาศัยอยู่ในเมืองหลวง หรือชนบทที่ห่างไกล ก็จะสามารถรับรู้ข่าวสาร ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับ โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ได้พร้อม ๆ กัน ซึ่งนับว่าเป็นการปูพื้นฐานแห่งความเข้าใจให้แก่หน่วยงาน ทำให้หน่วยงานเป็นที่รู้จัก เข้าใจ เลื่อมใส ศรัทธาแก่ประชาชน ตลอดจนทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกที่เป็นไปในทางที่ดีแก่หน่วยงาน การบอกกล่าวชี้แจงให้ประชาชนทราบและเข้าใจถึงหลักปณิธานและเจตนาอันบริสุทธิ์แห่งการดำเนินงาน ด้วยการประพฤติปฏิบัติที่ดีมีความรับผิดชอบต่อองค์การสถาบันซึ่งรวมถึงหน่วยงาน ผ่านกระบวนการ และขั้นตอนของการประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดตามที่ได้ตั้งเอาไว้

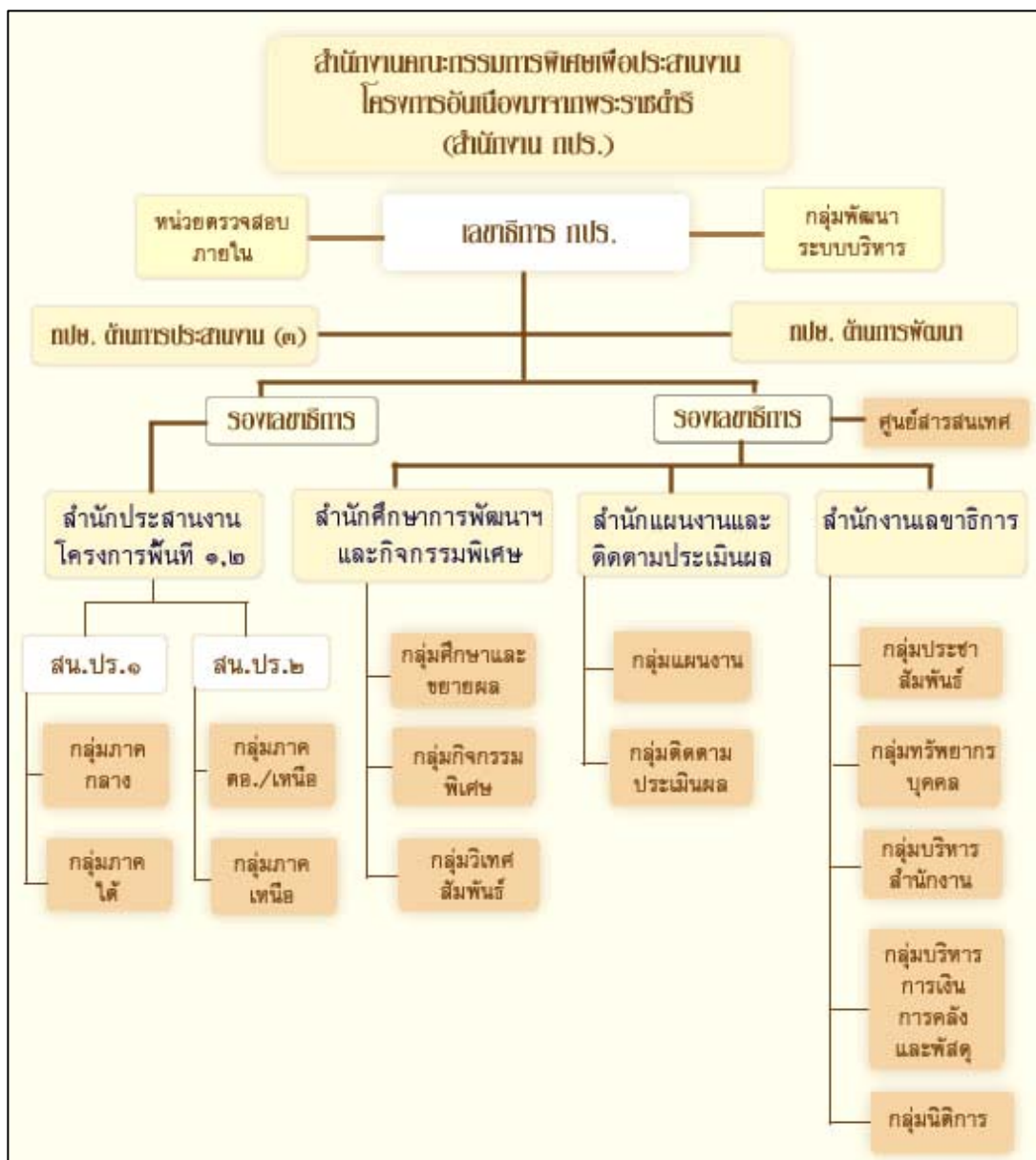
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ก่อตั้งขึ้น เมื่อปี 2524 ในสมัยของ ฯพณฯ พลเอกเปรม

ดิณสุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ระหว่างภาครัฐและเอกชนในการสนองพระราชดำริในการดำเนินงานให้แล้วเสร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน

สำนักงาน กปร. แต่เดิมนั้นเป็นหน่วยงานหนึ่งในกองวางแผนเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตอนนั้นใช้ชื่อว่า สำนักงานเลขานุการ กปร. และต่อมาเมื่อโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้ขยายขอบเขตการพัฒนาออกไปเป็นอย่างมาก ในวันที่ 3 มีนาคม 2535 คณะรัฐมนตรี โดยนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติในหลักการให้ สำนักงาน กปร. แยกตัวออกมาจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และให้ยกฐานะเป็นหน่วยงานราชการระดับกรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2536 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2536 ตั้งให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นหน่วยงานระดับ กรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชา และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2536 จนกระทั่งในปี 2545 ได้มีการปรับบทบาทภารกิจและโครงสร้างส่วนราชการตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ให้สำนักงาน กปร.เป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี แต่อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี เป็นต้นมา โดยมีการแบ่งสายงานและบริหารงานตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1.1

แสดงโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

สำนักงาน กปร. มีหน้าที่หลักในการ ประสานงาน ติดตามประเมินผล และเผยแพร่
งานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและจัดทำแผนงานเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ รวมทั้งพิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานตาม
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชนทั้งใน

ประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ได้รับพระราชกระแสหรือตามที่คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) มอบหมายหรือตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต้องปฏิบัติงาน ด้านวิชาการ การจัดระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่พระมหากรุณาธิคุณที่ได้ พระราชทานให้กับประชาชนชาวไทยมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปฏิบัติงานเลขานุการของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และอีกหน้าที่หนึ่งที่สำนักงาน กปร.ต้องปฏิบัติ คือ การปฏิบัติอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็น อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน กปร. หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และ พระบรมวงศานุวงศ์ ได้พระราชทานแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาในโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ เพื่อให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง และมีอาชีพที่มั่นคง ภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน สำนักงาน กปร.ได้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนองพระราชดำริในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เป็นไปตามพระ ราชประสงค์ ก่อให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมนำมาซึ่งความร่มเย็นแก่พสกนิกรทุกหมู่เหล่า ในการนี้ สำนักงาน กปร. ได้ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวพระราชดำริ พระราชกรณียกิจ และ กิจกรรมการดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้และรับทราบ พร้อมตระหนักในพระมหา กรุณาธิคุณและร่วมเทิดพระเกียรติในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่ได้ทรงทุ่มเทพระวรกายเพื่อให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ ที่ดีขึ้น ได้อย่างกว้างขวางและแพร่หลาย

แผนประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในช่วงปีงบประมาณ 2547- 2551 ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พระราชกรณียกิจ แนวพระราชดำริ และ กิจกรรมการดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งของสำนักงาน กปร. ในช่วงปีงบประมาณ 2547-2551 มากมายหลายกิจกรรมทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสำคัญในแต่ละปี ว่ามีความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ มากน้อยเพียงไร และสื่อที่ใช้ก็มีความแตกต่างกันไป อาทิ ในปี 2547 ได้จัดทำหนังสือเทิดพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเนื่องในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ การจัดทำ

วารสาร การจัดทำสารคดีโทรทัศน์ร้อยไทยด้วยดวงใจ เป็นต้น นอกจากนี้จะมีการสื่อสารผ่านสื่อโทรทัศน์แล้ว ก็ยังมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในแต่ละปีที่มีความแตกต่างกันไปตามความสำคัญ และใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์เกือบทุกประเภท ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อันจะนำมาซึ่งการเผยแพร่ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั่วประเทศ

จากการที่ สำนักงาน กปร. มีโครงการที่จะเร่งประชาสัมพันธ์ไปยังประชาชนมากมายหลายโครงการ และมีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ดังนั้น ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตั้งแต่ปี 2547-2551 ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) โดยมุ่งที่จะศึกษาแผนการประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสำนักงาน กปร. ในช่วงปีงบประมาณ 2547-2551 และความคาดหวังของผู้บริหารและบุคลากรภายในสำนักงาน กปร. นั้นเป็นอย่างไรเพื่อที่จะได้นำเอาข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้พัฒนาแผนประชาสัมพันธ์ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ต่อไป

ปัญหานำการศึกษา

1. แผนการประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของ สำนักงาน กปร. เป็นอย่างไร
2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของ สำนักงาน กปร. เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสำนักงาน กปร.
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของ สำนักงาน กปร.

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาแผนประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของสำนักงาน กปร. ในช่วงปีงบประมาณ 2547-2551 และ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ของบุคลากรภายในสำนักงาน กปร. โดยใช้ระยะเวลาช่วงเดือน พ.ย. 2551-เม.ย. 2552

นิยามศัพท์

การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และกิจกรรมเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่สำนักงาน กปร. ได้จัดขึ้นให้บุคคลภายนอกและบุคลากรภายในได้รับทราบถึงความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน โดยผ่านหลายช่องทาง เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำรินิตรรศการ กิจกรรมสื่อมวลชนสัญจร หนังสือและเอกสารเผยแพร่ ระบบIntranet หนังสือเวียน บอร์ดประชาสัมพันธ์ โทรศัพท์ และจากการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างบุคคล

แผนการประชาสัมพันธ์ หมายถึง แผนการประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547-2551 ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมายถึง โครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงวางแผนพัฒนา ทรงเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการตามพระราชดำริ โดยพระองค์เสด็จฯ ร่วมทรงงานกับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีทั้งฝ่ายพลเรือน ทหาร ตำรวจ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ปัจจุบันมีลักษณะเป็นโครงการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่ดำเนินงานเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาอันสั้นและระยะยาวที่มีเวลามากกว่า 5 ปี ขณะเดียวกันก็มีลักษณะที่เป็นงานด้านวิชาการ เช่น โครงการเพื่อการศึกษา ค้นคว้าทดลอง หรือโครงการที่มีลักษณะเป็นงานวิจัย เป็นต้น

สำนักงาน กปร. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นหน่วยงานราชการ หน่วยงานหนึ่ง ซึ่งไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวงใด มีฐานะเทียบเท่ากรม และขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยมีพันธกิจหลัก คือ เป็นหน่วยงานกลางในการติดต่อประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชนในการสนองพระราชดำริให้เป็นไปอย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ระดับผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการพลเรือนที่มีตำแหน่งประเภทบริหารตามมาตรา 39 ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีการกำหนดกำกับระดับตำแหน่งเป็น บก. หรือ บส. และมีเงินประจำตำแหน่ง ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป

ระดับปฏิบัติการ หมายถึง ข้าราชการพลเรือนที่มีตำแหน่งประเภททั่วไปตามมาตรา 39 คือ ระดับตำแหน่งอยู่ที่ระหว่างระดับ 1-8 ว.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงแผนการประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตั้งแต่ปี 2547-2551 ของสำนักงาน กปร.และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการด้านวางแผนประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสำนักงาน กปร.
2. เพื่อนำข้อมูลความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการวางแผนในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ต่อไป
3. เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขตลอดจนการพัฒนาเทคนิคในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสำนักงาน กปร. ต่อไป